

Gyógyszerészet

A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZETI TÁRSASÁG LAPJA

Felelős szerkesztő: DR. LÁNG BÉLA

Szerkesztők:

DR. BENKŐ GYÖRGY, DR. BRANTNER ANTAL, DR. KOVÁCS LÁSZLÓ és DR. VINCZE ZOLIÁN

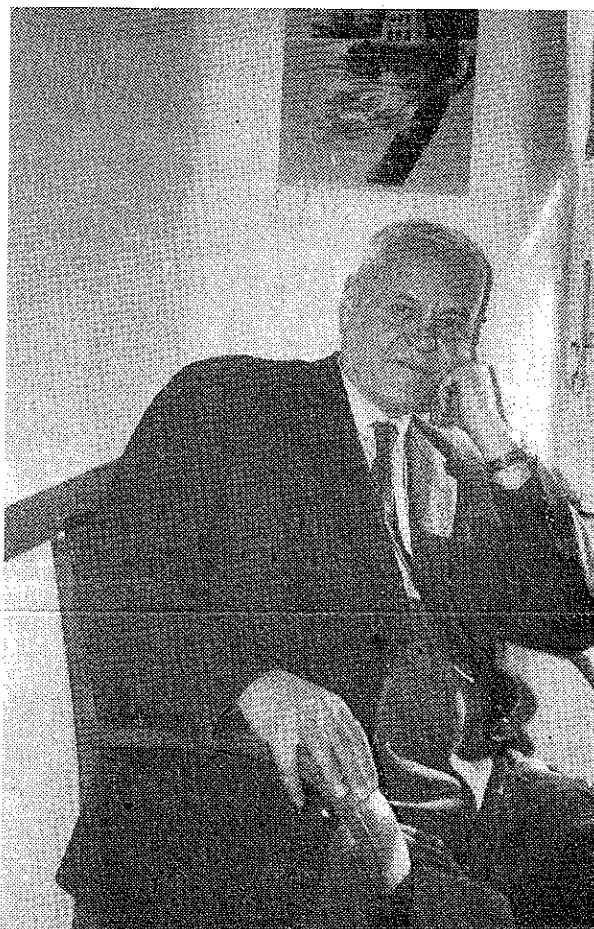
Technikai szerkesztő: LÁNG MIKLÓS

23 évfolyam

1979. augusztus

8. SZÁM

Dr. Vastagh Gábor 80 éves

A magyar gyógyszerellenőrzés kimagasló személyisége március 7-én töltötte be 80. életévét. Bár ő szerény, sőt puritán jelleméből következőleg minden ünneplésnek, ünnepi megemlékezésnek ellene van, mégsem engedhetjük meg magunknak, hogy e szép évforduló alkalmával ne méltassuk életművét, néhány egyszerű szóval.

1899-ben született Szentendrén, ahol édesapja közjegyző volt. Gimnáziumi tanulmányait a budapesti Piarista Gimnáziumban végezte, majd az érettségi után, az I. világháború végén, csak rövid idejű katonáskodás után volt módjában pályát választani és egyetemi éveit elkezdni. Hajlama és vágya tulajdonképpen a kohómérnöki pálya felé

vonzották, de az akkori idők nem tették lehetővé, hogy a szülői háztól távolabb, az éppen Sopronba áttelepülő (selmeci) Bányászati és Kohászati Főiskolára beiratkozhasson, ezért a budapesti Műszaki Egyetem vegyészmérnöki karán kezdte meg tanulmányait és itt 1924-ben, vegyészmérnöki oklevelet is szerzett.

Az akkori viszonyok között a diploma megszerzése után azonnal elhelyezkedni nem tudott, csak 1926-ban, ekkor a Műegyetemen Vuk Mihály professzor mellett tanársegéd lett az Élelmiszerkémiai Tanszéken. Itt főleg gabona- és liszt kémiai problémákkal foglalkozott. 1927 májusában hívta meg Schulek Elemér, akkor az Országos Közegész-

ségügyi Intézet kémiai osztályának vezetője, munkatársául, s ettől az időtől kezdve munkássága mindvégig összekapcsolódott a gyógyszeranalitikával, gyógyszerellenőzéssel.

E munkáját nem megszakította, de kiegészítette az az egy éves Rockefeller-ösztöndíj, amelynek segítségével 1931—32-ben Németország, Svédország, Norvégia, Hollandia, Svájc és Ausztria gyógyszerkémiai, gyógyszerellenőrző és higiénikus intézeteit tanulmányozta. A tanulmányút keretében hosszabb ideig dolgozott Mannich professzor mellett a berlini egyetem Gyógyszerészeti Intézetében. Itt főleg különböző növényi anyagok elválasztásában nyert nagy jártasságot; majd a berlini Landesanstalt für Wasser-, Boden- und Luft-hygiene-ben ismerkedett a víz- és szennyvíz-vizsgálati módszerekkel és problémákkal.

Hazatérése után folytatta munkáját az OKI-ban, Schulek professzor oldalán és a gyakorlati gyógyszerellenőrzési munka mellett nagyszámú, kísérletes munkán alapuló gyógyszeranalitikai dolgozatot közölt a Gyógyszerésztudományi Értesítőben, az (akkori) Magyar Kémiai Folyóiratban, az Archiv der Pharmazie-ban, a Pharmazeutische Zentralhalle-ban, a Fresenius' Zeitschrift für analytische Chemie-ben és másutt, mindezek felsorolására most nem vállalkozunk.

Az OKI-ban időközben az adjunktusi, később az osztályvezetői rangot érte el; 1944-ben a budapesti Műegyetem műszaki doktori címet szerzett. A háborús események fenyegető közeledése és a németbarát terror és felsőbb intézkedések ellenére 1944 őszén sikerült több hasonlóan gondolkozó munkatárssal megakadályoznia egyrészt, hogy a Közegészségügyi Intézet felszerelését, másrészt a személyi állományát nyugatra telepítsék Budapest ostroma, majd felszabadulása után az elsők között jelentkezett újból munkára az Intézetben, hogy a romok eltakarítása után újból teljesítse a háború befejeződése után különösen fontos közegészségügyi feladatát.

1946-ban a Műegyetem magántanárrá habilitálta, és e minőségben 1950-ig rendszeresen tartotta előadásait; előadója volt továbbá az akkori Állami Műszaki Főiskolának és a Műszaki Egyetem Esti Tagozatának is.

A Magyar Tudományos Akadémia Tudományos Minősítő Bizottsága 1952-ben addigi tudományos tevékenysége elismerésül a „kémiai tudományok doktora” címet adományozta. Ugyancsak az Akadémia 1951-ben az Akadémiai Nagyhét alkalmából jutalomban, 1957-ben pedig elnöki jutalomban részesítette. 1951-ben megkapta a Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát.

1958-ban — az időközben viselt igazgatói cím után — az OKI főigazgatóhelyettese lett és ezt a rangot-beosztást töltötte be 1968-ig, amikor az Intézet általa vezetett Gyógyszerellenőrzési Csoportját a korábban létesített Országos Gyógyszerészeti Intézetbe illesztették be. Ez utóbbi Intézet megbízott igazgatója volt 1973 március végéig történt nyugdíjavonulásáig.

Nem volna teljes a képünk Vastagh Gáborról az emberről és szakemberéről, ha kohászattörténeti kutatásait meg nem említenénk. A sok évtizeden át

rendszeresen gyakorolt kirándulásai során nem kizárólag a táj szépségeit figyelte, de látó és értő szemmel, kis salak-előfordulásokból és egyéb jelekből középkori vaskohók jelenlétét, elsüllyedt nyomait sejtette meg és tudományos alaposságú, régészek és múzeumok által támogatott ásatásokkal — sok éven keresztül évi szabadságát áldozva — sejtetését be is bizonyította. Az ásatások eredménye, a felsőmagyarországi Imolán, Felsőkelecsényen, Trizsen talált kohók részint különböző múzeumok gyűjtaményeit gazdagította, ezenfelül az idevágó szakirodalomban is lecsapódást nyert: kis-monográfiát írt a Szokolayahutai Vasműről, „Az ásatásokkal feltárt kohászati maradványok műszaki vizsgálatának eredményei”-ről és számos rokon tárgyban. Mindezen írásai az MTA Műszaki Tudományok Osztályának Közleményeiben, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület „Kohászati Lapok” című folyóiratában, az Acta Archeologica-ban, nemkülönben a megfelelő tárgyú könyvekben, monográfiáként jelentek meg. E kutatásairól emellett idehaza és Ausztriában, külön meghívásra, széles visszhangot keltő előadásokban is beszámolt.

Nyugdíjba vonulása után sem szakadt meg a kapcsolata a gyógyszeranalitikával-gyógyszerellenőzéssel: tagja a MTA Szerves- és Gyógyszeranalitikai Munkabizottságának, a VII. Magyar Gyógyszerkönyv Szerkesztőbizottsága Kémiai Albizottságának, emellett vezetője a Gyógyszerkönyvi Szerkesztőbizottság Elnökéhez tartozó Izotóp Munkacsoportnak, tiszteletbeli tagja továbbá a Magyar Gyógyszerészeti Társaság Gyógyszeranalitikai Szakosztálya vezetőségének. Mindezen testületek ülésén nemcsak rendszeresen részt vesz, de gazdag tapasztalatai felidézésével és közkinccsé tételével azok eredményes tevékenységéhez is nagyban hozzájárul. Szakmai tevékenységének — a kezdetektől számítva — méltó betetőződése volt az az előadás, amelyet 1977. október 7-én a Magyar Gyógyszerészeti Társaság ünnepi ülésén: „50 éves a magyar Gyógyszerellenőzés” címmel tartott.

A Magyar Gyógyszerészeti Társaság kimagasló életmű és tudományos munkásság elismerésére létesített legnagyobb kitüntetésével, a „Kazay Emlékéremmel” tüntette ki 1973-ban, továbbá az 1972-ben alapított Richter Gedeon” emlékéremmel.

A fenti megemlékezés olvasóiban méltán támadhat az az érzés, vagy még inkább felismerés, hogy a leírásból ez vagy amaz, ugyancsak említésre méltó teljesítmény vagy tevékenység kimaradt, de erre megbízható forrásként csak maga Vastagh Gábor lett volna megkérdendő, aki viszont közismert szerénységével minden információt megtagadott volna — ha ugyan nem tiltalmazta volna teljesen e kis írásmű megjelentetését.

A tanítványok (kollégák), munkatársak, ismerősök csak annyit kívánnak, hogy Vastagh Gábor még sokáig őrizze meg egészségét, vitalitását, járja a neki oly sok örömet és felüdülést nyújtó erdőket-hegyeket és főleg: tartsa meg jó barátságában mindazokat, akik a több mint 50 év szakmai munkásságában — bármilyen tudományban — vele együtt dolgozhattak!

Dr. Kerényi István